

Daadje van de Heerengracht

Een bewogen leven

Amsterdam

Als Pieter de Nijs op de avond van maandag 30 oktober 1843 aan zijn ronde als nachtwacht door de binnenstad van Amsterdam begint, beseft hij niet dat dit voor hem een bijzondere avond zal worden.

Tegen kwart voor tien op de Heerengracht, aan de overkant van de Spiegelstraat, wordt zijn aandacht getrokken, misschien door een geluidje?

Daar, op de stoep van het huis no. 71, dat bewoond wordt door de heer Huijdekoper, treft hij een kindje aan, een zuigeling. Een vondeling dus.

Voorzichtig pakt hij het kindje op en brengt het naar het Gesticht voor Stadsbestedelingen. Daar draagt hij het kind s' avonds om 11 uur, zoals beschreven in het proces verbaal, over aan de 'vader' van het Gesticht, Adrianus Wilhelmus van Veen.

Het kindje blijkt een meisje te zijn 'naar gissing drie weken oud'. Het is dus niet, zoals vaak het geval is, direct na de geboorte te vondeling gelegd, maar pas na een week of drie! Het is ook niet zomaar in wat doeken gewikkeld, maar heeft behoorlijk wat kleertjes aan.

Nauwkeurig wordt door Adrianus Wilhelmus in een proces verbaal genoteerd welke kledingstukken het kindje draagt, dat zijn:

Een katoenen hempje, borstrokje, 2 ondermutsjes, 1 gebrijd slaapmutsje, 2 slapjes, 1 navelbandje, 1 wit lapje, 1 japonnetje, 1 witte katoene doek, 2 roode luijers, 1 stuk van een omslagdoek. Er is dus wel voor gezorgd dat het kind geen kou zou lijden. Verder wordt vermeld dat het niet opgegeven is of het kindje met of zonder briefje is gevonden.

Nog dezelfde avond krijgt het meisje een naam: Alida Overspiegel.

De achternaam duidt op de vindplaats: over (= voorbij, aan de overkant van) de Spiegelstraat.

Waarom voor Alida als voornaam is gekozen, is niet bekend. Misschien is ze genoemd naar één van de echtgenoten, of naar een kind van de vinder of de Gestichtsvader?

De volgende dag geeft Pieter de Nijs Alida aan bij de Burgerlijke Stand van Amsterdam. Ook in de geboorteakte die dan wordt opgemaakt, worden de kleertjes van het kind, zij het in iets andere bewoordingen, vermeld. Zo wordt hier gesproken over een slopje met een kantje, een haarlemmer streepte ondermuts en een witte neteldoekse doek. Ook hier wordt weer vermeld 'niet opgegeven zijnde of hetzelfde met of zonder berigt is gevonden'.

Uit de hoeveelheid en de kwaliteit van de kleertjes zou opgemaakt kunnen worden dat het niet bepaald een armelui's kind is en wie zal zeggen welke tragedie ook achter deze tevondelinglegging ligt.

Behalve de geboorteakte wordt er een Bewijs van Geboorte-Inschrijving opgesteld die 'moet worden bewaard en in geval van Overlijden mede gebracht en vertoond worden'.

Verder wordt de vondst van Alida ingeschreven in het 'Innameboek, staat van opgenomen vondelingen, wezen en verlatenen'. Hierin wordt tevens vermeld dat het kind Gereformeerd gedoopt zal worden.

Alida, die naar Amsterdams gebruik in de wandeling Daadje genoemd wordt, groeit de eerste zes en een half jaar op in het Gesticht voor Stadsbestedelingen. Dan komt er een ingrijpende verandering in haar jonge leventje, ten gevolge van de economische situatie waarin Nederland zich bevindt.

Veenhuizen

Het gaat slecht met het land medio de negentiende eeuw. Er heerst veel armoede en werkeloosheid en er worden veel kinderen te vondeling gelegd of tijdelijk afgestaan. Vooral in de steden is de nood erg hoog. Armenzorg van kerkelijke instanties en particuliere initiatieven proberen de nood enigszins te lenigen.

Eén van de mensen die erg begaan is met de noodlijdende bevolking, is Generaal Johannes van den Bosch. In 1818 is hij één van de oprichters van de Maatschappij voor Weldadigheid, dat door de gehele bevolking financieel wordt gesteund. Hij pakt het groot aan door de stichting van zg. kolonies in zuidwest Drente. Achtereenvolgens worden daarvoor de zg. vrije kolonies Frederiksoord, Willemsoord en Wilhelminaoord gesticht. Er worden huisjes gebouwd voor werkelozen uit vooral de grote steden. En zo snijdt het mes van twee kanten: werk en betere huisvesting voor de armen en ontginning van de woeste gronden om die geschikt te maken voor landbouw. Daar niet alle kolonisten zich altijd even ordentelijk gedragen, wordt in Ommerschans een zg. strafkolonie gesticht. Hier worden ook bedelaars en zwervers ondergebracht.

Het aantal mensen dat zwervend en bedelend rondtrekt, vormt vooral op het platteland een groot probleem.

In 1823 worden in het Drentse Veenhuizen drie gestichten gebouwd, twee zijn bedoeld om zwervers, landlopers en bedelaars op te nemen.

Eén van de drie gestichten is bedoeld voor opvang en huisvesting van wezen en vondelingen. Voor de weeshuizen en inrichtingen voor stadsbestedelingen is dat waarschijnlijk een welkome mogelijkheid kinderen uit hun overvolle tehuizen kosteloos uit te besteden, want behalve de bevolking hebben ook deze instellingen de grootste moeite de eindjes aan elkaar te knopen, er zijn te veel monden te voeden.

En zo gebeurt het dat Daadje samen met een aantal andere kinderen uit de Amsterdamse Inrichting voor Stadsbestedelingen op een dag naar Veenhuizen wordt overgebracht.

Op dinsdag 4 juni 1850, Daadje is dan nog geen zeven jaar, worden de kinderen ingescheept voor de tocht met een beurtschip van Amsterdam naar de overkant van de Zuiderzee. Via het IJ zeilen ze over de Zuiderzee naar Zwartsluis en vervolgens naar Meppel. Het is voor de kinderen een heel avontuur en misschien ook wel angstig, zo'n zeereis. In Meppel zijn ze er nog niet, want vandaar gaat het in een Drentse trekschuit, een snik, via de Smildervaart (nu de Oude Vaart en Drentse Hoofdvaart) naar Assen en dan via de Kolonievvaart naar Veenhuizen. Dat het geen kortstondig tochtje is, blijkt wel uit het feit dat de kinderen twee dagen na vertrek uit Amsterdam worden ingeschreven in de registers van het Gesticht in Veenhuizen.

De kinderen worden ondergebracht in grote zalen met lange tafels en houten banken. Voor de nacht worden hangmatten die aan de zoldering hangen naar beneden gehaald waarin ze moeten slapen.

Daadje krijgt, evenals de andere meisjes en jongens gestichtskleren, waaronder klompen. Ze gaat naar school tot ze ongeveer twaalf jaar oud is, daarna moeten de kinderen aan het werk. De jongens veelal op het land, de meisjes in de spinnerij of weverij. Waarschijnlijk heeft Daadje er ook naaien geleerd, want later zal ze als beroep naaister opgeven.

Van het geld dat ze met haar werk verdient wordt een derde deel ingehouden voor kost, inwoning en kleding. Een ander derde deel wordt opzij gezet voor later als ze ongeveer twintig jaar oud is en het gesticht zal verlaten.

De rest van het geld mag ze zelf besteden; ze kan een leuke muts kopen of een omslagdoek of schoenen, maar ook snoep.

Als de wezen en vondelingen twintig jaar zijn, krijgen ze ongeveer veertien dagen verlof om in de plaats waar ze vandaan komen naar werk te zoeken. Lukt dat niet, dan mogen ze nog een jaar in Veenhuizen blijven, waarna het definitieve ontslag volgt.

Daadje is al bijna vijfentwintig jaar als ze op 7 augustus 1868 verlof krijgt. Waar ze dan naar toe gaat is niet bekend. Maar ze heeft kennelijk geen werk gevonden, want op 4 september komt ze weer terug. Daarna blijft ze nog zeven maanden in Veenhuizen. Op 2 april 1869 wordt ze ontslagen, ze is dan ruim vijfentwintig jaar.

Zwervend

Daadje gaat naar Amsterdam; daar vestigt ze zich, waarschijnlijk als kostganger, in de Boomdwarsstraat no. 385. De hoofdbewoner is de kleermaker Willem de Jong, die er met vrouw en vier kinderen woont. Zeer waarschijnlijk is het een

soort opvang- of gastadres voor mensen die uit Veenhuizen komen, want een man die ook op dit adres woont, had als laatste woonplaats Veenhuizen. Daadje geeft bij inschrijving in het bevolkingsregister aan niet te weten waar ze geboren is. Verder geeft ze als vorig adres Prinsengracht no. 239 op, waar de Inrichting voor Stadsbestedelingen is gevestigd, de inrichting waar Daadje de eerste jaren van haar leven heeft doorgebracht, maar op dat adres is ze nu niet ingeschreven geweest. Het is dus onduidelijk wanneer ze zich precies in Amsterdam heeft gevestigd. Heeft ze bij de Stadsbestedelingen misschien het adres gekregen waar ze in Amsterdam kan wonen? In elk geval blijft ze er niet lang, want op 4 mei 1869 vertrekt ze naar Groningen. Waarom naar Groningen is niet bekend, misschien heeft ze in Amsterdam iemand ontmoet die haar heeft meegetrouwd?

Op 6 mei 1869 schrijft ze zich in Groningen in op het adres van de hoofdbewoners de arbeider Willem Groothuis, zijn vrouw en vier kinderen, in De Laan no. 77 5^e, en wat later, datum onbekend, verandert ze van woonplaats binnen de gemeente 'in eene tent'.

Op 24 september 1869 verlaat ze Groningen en vertrekt weer naar Amsterdam, waar ze zich op 13 oktober inschrijft op hetzelfde adres als in april. Haar verblijf daar is ook nu weer van korte duur, want op 7 november vertrekt ze weer naar.... Groningen.

Waar ze zich in Groningen vestigt is niet bekend; ook is niet bekend waar ze zich de ruim anderhalf jaar daarna heeft opgehouden.

Veenhuizen

Op 14 juni 1871 duikt ze op in Assen, waar ze 'is aangetroffen zonder middelen van bestaan, zonder beroep en zonder vaste woonplaats rondzwervende'.

Volgens de rechtbank van Assen is het 'overtuigend bewezen dat ze schuldig is aan het misdrijf van landlooperij'. Ze wordt veroordeeld tot één dag gevangenisstraf en de kosten van het geding van een gulden vijftig en een halve cent en opzending naar een bedelaarsgesticht of werkhuis.

En zo komt Daadje op 15 juni 1871, na ruim twee jaar, weer op de plek waar ze bijna twintig jaar van haar leven heeft doorgebracht: Veenhuizen. Voorheen als vondeling, nu als veroordeelde.

Veel meisjes en jonge vrouwen die uit de Gestichten van Veenhuizen komen, belanden in de prostitutie. Misschien is het Daadje ook wel zo vergaan.

In elk geval is ze, als ze als veroordeelde in Veenhuizen komt, zwanger en wellicht ook ziek. Vier maanden na haar binnenkomst, wordt ze op 12 oktober 1871 opgenomen in het Academisch Ziekenhuis in Groningen.

Weer drie maanden later, op 27 januari 1872 bevalt ze daar van een jongetje. In de geboorteakte staat zijn moeder als Daadje Overspiegel vermeld, met een aantekening dat de voornaam Daadje, Alida moet zijn.

Na de bevalling blijft Daadje met haar kind nog drie maanden in het ziekenhuis. Pas op 10 april 1872 keert ze met haar zoontje terug naar Veenhuizen.

Daadje heeft geen familie, althans ze kent niemand die familie van haar kan zijn. Ze kan haar zoontje dus niet naar iemand uit haar familie vernoemen, zoals gebruikelijk is. En de familie van de vader van haar kind? Zou ze die kennen? Ze geeft haar zoontje de namen Johannes Adrianus.

Twee mannen hebben min of meer een vaderrol gespeeld in haar leven. Het is mogelijk dat Daadje haar kind naar hen heeft vernoemd:

de naam Johannes naar Johannes van den Bosch, die als stichter van de Gestichten in Veenhuizen wordt beschouwd. Ongetwijfeld zal Daadje in haar jeugd vaak over deze weldoener hebben gehoord en in hem een soort ‘vader’ hebben gezien,

de naam Adrianus, naar de andere ‘vader’ in haar leven, Adrianus Wilhelmus van Veen, de vader van de Inrichting voor Stadsbestellingen in Amsterdam, waar Daadje tot haar 6^e jaar is ondergebracht en opgevoed.

Na haar terugkomst uit het ziekenhuis hoeft Daadje niet lang meer in Veenhuizen te blijven, ze krijgt op 17 juni 1872 ontslag. Wordt ze nu zonder pardon op straat gezet? Heeft ze onderdak voor zichzelf en haar kind? Heeft ze werk en een inkomen? Gezien het feit dat ze het jaar ervoor zonder verblijfplaats werd gearresteerd, lijkt het onwaarschijnlijk dat ze dat nu allemaal wèl heeft. Lang duurt haar vrijheid dan ook niet, want tien dagen na haar ontslag wordt ze op 24 juni 1872 opnieuw gearresteerd, omdat ze bij de boekhandelaar in Assen bedelde om geld.

Ze wordt weer veroordeeld tot een dag gevangenisstraf ‘in een huis van correctie’ en vervolgens tot ‘overbrenging naar een bedelaarsgesticht of werkhuis’. Dat betekent dat Daadje, nu met haar zoontje, op 27 juni 1872 weer in Veenhuizen terechtkomt.

En wie weet is ze wel blij weer een onderkomen te hebben in een vertrouwde omgeving.

Ze moet nu langer dan de eerste keer als veroordeelde in Veenhuizen blijven. Na twee jaar, op 29 juni 1874, wordt ze ontslagen.

Haar zoontje is dan twee en een half jaar en heeft z’n hele jonge leventje al in gevangenschap doorgebracht.

Daadje en Johannes Adrianus gaan naar Groningen.

Groningen

Het is niet duidelijk waar ze zich in Groningen vestigen, maar in 1875 wonen ze op het adres Zuiderpark no. 175-2. Daar wonen ze als Daadje op 29 augustus 1875 trouwt met Ludde Klune, die sinds 4 april 1875 op hetzelfde adres woont ‘komende uit Norg’.

Ludde Klune, als achternaam wordt ook wel Kluun, Kluin of Kloene vermeld, is op 27 september 1835 geboren te Thesinge, gemeente Ten Boer, als zoon van Johann Gerhard Klöne (ook Kloene) en Jantje Luddes Havinga.

Hij is achttien jaar als hij door de Arrondissementsrechtbank in Groningen (zijn voornaam wordt als Lute geschreven) op 23 oktober 1853 wegens diefstal wordt veroordeeld. Op 10 januari 1854 komt hij weer vrij. Kort daarna, op 28 april 1854 wordt hij ingelijfd bij de Nationale Militie, waaruit hij op 24 mei 1860, hij is dan vierentwintig jaar, wordt ontslagen. Hij heeft als vrijwilliger gediend.

Na zijn ontslag kan hij kennelijk zijn draai niet goed vinden in de maatschappij, want op 9 januari 1861 wordt hij bedelend in Assen aangetroffen. Op de 16^e van die maand wordt hij tot veertien dagen gevangenisstraf veroordeeld gevolgd door ‘overbrenging naar een bedelaarsgesticht of werkhuis’. Dat wordt de strafkolonie Veenhuizen, waar hij op 12 februari 1861 wordt ingeschreven.

Op nieuwjaarsdag 1862 neemt hij de benen, maar nog diezelfde dag wordt hij gegrepen en teruggebracht naar Veenhuizen.

Het is niet bekend wanneer hij wordt ontslagen. Evenmin is het bekend wat hij de jaren daarop doet en waar hij woont, totdat hij op 8 juni 1868 vanuit Leeuwarden weer wordt overgebracht naar Veenhuizen. Na een verblijf daar van bijna drie jaar wordt hij op 15 maart 1871 ontslagen.

De jaren daarop heeft hij a.h.w. een abonnement op Veenhuizen: van 30 maart 1871 tot 27 maart 1873 en van 3 april 1873 tot 3 april 1875 wordt hij wegens bedelarij in Assen, de ene keer bij een winkelier en de andere keer bij een deurwaarder, telkens tot een dag gevangenisstraf in ‘een huis van correctie’ veroordeeld, gevolgd door overbrenging naar Veenhuizen.

Als hij na de laatste detentie vrij komt, is hij bijna veertig jaar. Zes jaar daarvan is hij in militaire dienst geweest, bijna drie maanden in een gevangenis en bijna zeven jaar in Veenhuizen, bepaald geen rustig en voorbeeldig leven.

Huwelijk

Op 4 april 1875 vestigt hij zich in Groningen, waarna hij in datzelfde jaar op 29 augustus trouwt met Alida Overspiegel.

Hoewel de verblijven van mannen en vrouwen in Veenhuizen strikt gescheiden zijn, zullen er tijdens het werk op het veld of bij de kerkgang genoeg mogelijkheden zijn elkaar te ontmoeten, en zo zullen Daadje en Ludde elkaar ook wel hebben leren kennen en een huwelijksafspraken hebben gemaakt.

Bij de huwelijksvoltrekking erkent Ludde het zoontje van Daadje. Johannes Adrianus krijgt dan de achternaam Klune.

Het is overigens wel de vraag of Ludde ook de biologische vader van het kind is. Aangenomen dat het een voldragen kind is, dan heeft de conceptie omstreeks eind april 1871 plaats gevonden. Ludde zit dan in Veenhuizen, terwijl Daadje ‘ergens’ vrij rond loopt. Natuurlijk kunnen ze elkaar ook dan hebben ontmoet, maar als Ludde de werkelijke vader is geweest, dan zou Daadje daar met de

naamgeving van het kind wel rekening mee hebben gehouden. De namen Johannes en zeker Adrianus komen echter in Ludde's familie niet voor.

De eerste jaren van hun huwelijk verlopen rustig. Op 27 maart 1876 worden Daadje en Ludde verblijd met de geboorte van een dochtertje, dat naar Ludde's moeder, Jantje wordt genoemd.

Hoewel Ludde tijdens zijn huwelijk niet meer aan de zwerf gaat, is hij niet bepaald een oppassend huisvader. Op 4 augustus 1880 wordt hij door de Arrondissementsrechtbank in Groningen wegens 'opzettelijke verbreking van afsluiting', inbraak dus, veroordeeld tot een boete van f 25,-- of een straf van drie dagen eenzame opsluiting. Het is begrijpelijk dat hij voor het laatste kiest, deze straf zit hij uit van 17 tot 20 november. Daarna wordt hij op 7 september 1880 aangehouden wegens 'doortrekkend naar Appingedam'; er volgt geen veroordeling, hij wordt slechts vervoerd naar die plaats. Vanaf de veroordeling in augustus 1880 tot aan zijn dood zes jaar later, wordt hij nog negen maal veroordeeld tot boetes variërend van f 1,-- tot f 15,-- of een gevangenisstraf van één dag tot tien dagen. In nagenoeg alle gevallen is zijn misdaad 'het zich in kennelijken staat van dronkenschap bevinden op den openbaren weg' en één maal volgt een veroordeling wegens 'nachtelijke burengeruchten'.

Ludde is niet bepaald een voorbeeld voor zijn zoon. Johannes Adrianus is nog maar dertien jaar oud als hij al met justitie in aanraking komt. Op 15 mei 1885 wordt hij door het Kantongerecht in Groningen wegens 'het spelen om geld op den openbaren weg' veroordeeld tot een boete van f 1,-- of een dag gevangenisstraf, die hij uitzit van 2 tot 3 september 1885. Daarna is hij niet meer in aanvaring met het gezag gekomen.

Op 21 april 1886 overlijdt Ludde in het Academisch Ziekenhuis in Groningen. Hij werd slechts 50 jaar oud.

De kinderen waren toen respectievelijk veertien en tien jaar oud.

De jaren dat Daadje met Ludde getrouwd is geweest zullen voor haar niet gemakkelijk zijn geweest. Het zal haar moeite hebben gekost het huishouden draaiende te houden met een man die zijn verdiensten als polderwerker en arbeider liever naar de kroeg bracht dan het thuis aan vrouw en kinderen te besteden.

Weer een huwelijk

Wat Daadje na de dood van haar man doet is niet bekend. Waarschijnlijk heeft ze voor zichzelf en haar kinderen de kost verdiend als werkvrouw of naaister. Ruim drie jaar na het overlijden van Ludde treedt Daadje op 27 oktober 1889 te Groningen opnieuw in het huwelijk.

De bruidegom is Bernardus Lodewikus Strating, geboren op 12 februari 1842 te Groningen als zoon van Eltje Schuurman Strating en Grietje Boerema. Hij is schoenmaker van beroep.

Ook hij heeft al de nodige tegenslagen in zijn leven gehad: twee maal is hij al weduwnaar en ook heeft hij al enkele kinderen verloren.

Zijn eerste vrouw, Grietje Dekker, dochter van Harm Jakobs Dekker en Klaasje Jakobs de Boer geboren op 7 december 1840 te Haren overlijdt, slechts een en dertig jaar oud, te Groningen op 13 januari 1871. Het paar heeft twee kinderen gekregen. Op 10 augustus 1868 wordt te Sappemeer een dochtertje, Eltje, geboren, dat na ruim een maand, op 30 september 1868 overlijdt. Daarna wordt op 3 januari 1870 te Groningen een zoontje, Harm, geboren. Harm trouwt eerst op 29 juni 1898 te Rotterdam met Kuiniera Smits, en later op 29 april 1914 te 's-Gravenhage met Trijntje Pietersen. Op 15 maart 1943 overlijdt hij te 's-Gravenhage.

Bernardus hertrouwt op 18 mei 1871 met Maria Quetsius, geboren te Groningen op 22 oktober 1839 als dochter van Willem Quetsius en Meiske Mulder. Zij overlijdt daar op 15 april 1885. Het paar krijgt vier kinderen. Op 26 juni 1872 wordt een levenloos dochtertje geboren. Daarna komt op 4 februari 1874 zoon Willem ter wereld. Op 20 februari 1876 wordt hun dochtertje Grietje geboren dat slechts zes dagen leeft, zij overlijdt op 26 februari 1876. Op 13 mei 1877 wordt weer een dochtertje geboren dat ook de naam Grietje krijgt.

Als Bernardus en Daadje trouwen vormen ze een gezin met vier kinderen. De kinderen van Daadje, Johannes Adrianus, zeventien jaar en Jantje, dertien jaar, en de kinderen van Bernardus, Willem, vijftien jaar en Grietje, twaalf jaar. Waar Harm op dat moment verblijft is niet bekend.

Maar ook nu is het niet 'en ze leefden nog lang en gelukkig'.

Twee jaar na het huwelijk krijgen ze de dood van Willem te verwerken. Willem Strating overlijdt op 19 oktober 1891, zeventien jaar jong; hij was sigarenmaker. Weer twee jaar later, is er echter reden tot vreugde: Johannes Adrianus, de zoon van Daadje, trouwt op 12 november 1893 te Groningen met Aaltje Bauman, geboren 11 juli 1870 te Assen, dochter van Melchior Bauman en Everdina de Wit. Het paar trekt bij Bernardus en Daadje in. Daar zullen ook de eerste twee kinderen van het jonge stel geboren worden.

Niet lang daarna gaat het mis in huize Strating. Bernardus gaat er vandoor. Op 26 juni 1894 laat hij zich bij de gemeente Groningen uitschrijven met de vermelding dat hij naar Nieuwolda vertrekt, maar is daar in het bevolkingsregister niet aangetroffen. Het is onduidelijk waar hij verblijft.

Een jaar later, op 21 april 1895, wordt Daadje's eerste kleinkind geboren, een meisje, dat naar haar wordt vernoemd: Alida.

Op 24 juli 1895 trekt Grietje Strating het huis uit. Ze is achttien jaar en vertrekt naar Hage ('s-Gravenhage), wat ze daar gaat doen is niet bekend.

Deventer

De geboorte van haar tweede kleinkind op 22 september 1897, een jongen, vernoemd naar Aaltjes vader Melchior, maakt Daadje thuis niet meer mee.

Ongeveer een half jaar daarvóór, op 1 februari 1897, wordt ze in het Geneeskundig Gesticht voor Krankzinnigen Sint Elisabeth Gasthuis of Brinkgreven in Deventer opgenomen.

Korte tijd na het vertrek van Daadje naar Deventer vertrekt dochter Jantje Klune op 12 juli 1897 naar Amsterdam.

Zij geeft bij aankomst daar op naaister te zijn en woont een paar jaar op verschillende adressen. Op 27 juli 1899 trouwt Jantje in Amsterdam met Hendrik Cornelis Macoit, geboren 28 december 1872 te Groningen, zoon van Hendrik Macoit en Maria Catrina Verbeek. Hij is pettenmaker van beroep. Hendrik Cornelis vertrok op 18 juni 1895 uit Groningen naar Amsterdam en keerde al op 28 augustus van datzelfde jaar terug naar Groningen, waar hij (weer) bij zijn ouders introk. Ongeveer 2 jaar later, op 26 maart 1897 vestigt hij zich weer in Amsterdam, maar nu om er te blijven. Hij heeft daar met zijn broer een hoeden- en pettenfabriek en bovendien heeft hij zelf nog een winkel in hoeden en petten.

Het zou kunnen zijn dat Jantje hem in Groningen al kende en op zijn aanraden of verzoek naar Amsterdam is gekomen.

Groningen

Op 24 september 1901 wordt Daadje na een verblijf van ruim drie en een half jaar in het Geneeskundig Gesticht voor Krankzinnigen in Deventer als niet hersteld ontslagen en gaat terug naar Groningen waar ze bij haar zoon en zijn gezin intrekt. Ze is dan bijna 58 jaar oud.

Johannes Adrianus is vóór 1 januari 1900, de exacte datum is niet bekend, verhuisd naar een huis binnen de gemeente Groningen, in Wijk II, Witlattensteeg no. 9.

Daadje laat zich bij het bevolkingsregister inschrijven als weduwe. Is de wens misschien de vader van de gedachte?

Maar haar man Bernardus Lodewikus Strating leeft nog wel degelijk!

Waar hij tussen 1894 en 1899 is geweest, is onduidelijk, maar op 22 september 1899 vestigt hij zich komende uit Groningen, in Hoogeveen; hij laat zich inschrijven als gehuwd zijnde.

Zijn dochter Grietje is inmiddels teruggekeerd uit 's-Gravenhage, wanneer precies is niet bekend. Zij woont ook in Hoogeveen en trouwt op 24 mei 1900 te Groningen met Jan Mesander, geboren 10 december 1869 te Groningen, zoon van Roelf Mesander en Gerregien Vos. Grietje overlijdt op 30 juli 1953 te Rotterdam.

Op 13 mei 1902 vertrekt Bernardus van Hoogeveen naar Assen en laat zich daar als ongehuwde inschrijven.

In de komende jaren houdt hij het nooit lang uit in de plaatsen waar hij zich heeft gevestigd.

Op 28 mei 1903 vertrekt hij uit Assen om zich weer in Groningen te vestigen. Een jaar later, op 11 juli 1904 gaat hij weer naar Drente, nu naar Westerbork, om vervolgens op 23 februari 1906 zich weer in Assen te vestigen.

Waarheen hij daarna is vertrokken en waar hij tussen 1906 en 1922 heeft gewoond, is niet bekend. Hij overlijdt op 9 september 1922 in Rotterdam.

Amsterdam

Op 27 november 1905 duikt Daadje plotseling op in Amsterdam, waar ze bij haar dochter Jantje en schoonzoon Hendrik Cornelis Macoit gaar wonen.

Ze heeft zich niet uit laten schrijven uit het bevolkingsregister in Groningen en in Amsterdam staat vermeld dat haar laatste woonplaats Deventer was. Dat is nogal merkwaardig, want tussen 1901 en 1905 heeft ze niet in Deventer gewoond, althans niet officieel en ze is daar ook niet voor een tweede keer opgenomen geweest in het krankzinnigengesticht.

Tot aan haar overlijden blijft Daadje bij haar dochter in Amsterdam wonen.

Op 25 december 1912 overlijdt Daadje te Amsterdam.

Voor Alida Overspiegel, Daadje van de Heerengracht, is na een bewogen leven van 69 jaar de cirkel rond.

Naschrift

Jantje en Hendrik Cornelis Macoit blijven kinderloos, maar twee keer komt nichtje Jantje Klune, Jantjes naamgenoot, dochtertje van haar broer Johannes Adrianus uit Groningen, voor langere tijd bij hen in Amsterdam wonen.

De eerste keer van 23 juli 1906, ze was toen 6 jaar oud, tot 14 december 1907.

De tweede keer van 29 mei 1909 tot 12 oktober 1910.

Waarom dit kind twee keer zo'n lange tijd bij haar oom en tante in Amsterdam woont, is niet bekend. Was het misschien vanwege hun eigen kinderloosheid? Grootmoeder Alida heeft haar kleindochter beide keren daar meegemaakt.

Een paar jaar na het overlijden van haar moeder Alida, gaat het met de geestelijke gezondheid van Jantje ook niet goed. Op 28 maart 1916 wordt ze opgenomen in het Rijkskrankzinnigengesticht Meerenburg in Bloemendaal. Na een verblijf van 10 jaar in Meerenburg overlijdt Jantje daar op 24 augustus 1926. Ze werd 50 jaar oud.

Haar man Hendrik Cornelis Macoit hertrouwt op 12 januari 1927 te Amsterdam met de veel jongere gescheiden Elisabeth Johanna Spits. Hij overlijdt op 24 september 1958 te Amsterdam.

Johannes Adrianus Klune en Aaltje Bauman krijgen acht kinderen.
Aaltje overlijdt te Groningen op 3 juni 1936 en Johannes Adrianus overlijdt
eveneens te Groningen op 11 augustus 1932.

De naam Johannes Adrianus blijkt nogal favoriet te zijn bij hun nazaten, want
zeker 6 à 7 van hen worden naar deze voorvader vernoemd.

Bronnen

- . Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven te Groningen.
- . Drents Archief te Assen.
- . Noord-Hollands Archief te Haarlem.
- . Stadsarchief van Amsterdam.
- . Stadsarchief en Atheneumbibliotheek Deventer.
- . Centraal Bureau voor Genealogie te Den Haag.
- . Genlias.
- . Web-site Harm Selling: Genealogie van de families Strating-Stratingh.
- . Boeken:
 - . Wil Schakmann, De proefkolonie.
 - . Suzanna Jansen, Het pauperparadijs.
 - . Ruurd Faber, Veenhuizen, één, twee, drie.
 - . M.C. Rudolfs en W.H.J. Van Nooten, De wees van Amsterdam.